

Hoe vroeger op school, hoe beter

De laatste jaren is zowel onder economen als onder politici meer aandacht gekomen voor voorschoolse educatie. Het huidige kabinet trekt er ook flink veel extra geld voor uit. Dit jaar alleen al is er 45 miljoen euro extra voor gemeenten om taalachterstanden bij jonge kinderen weg te werken. Ruim honderdduizend kinderen hebben een taalachterstand. Hiervan volgen er nu 35 duizend voorschoolse educatie. Het streven is om uiteindelijk 75 duizend kinderen voorschoolse educatie te bieden.

Onder economen is het vooral Nobelprijswinnaar James Heckman die heeft gewezen op het belang van voorschoolse educatie. Dit is door hem samengevat in het motto "*learning begets learning*": hoe vroeger je begint met het aanleren van vaardigheden, hoe beter de latere onderwijsprestaties. Heckman betoogt verder dat om deze reden het economische rendement van voorschoolse educatie veel hoger is dan het rendement op scholing op latere leeftijd. Het belang van voorschoolse educatie wordt nog eens onderstreept door recente uitkomsten uit het hersen- en cognitieonderzoek die aangeven dat de langetermijneffecten van het stimuleren en ontwikkelen van cognitieve vaardigheden op heel jonge leeftijd groot zijn. Daarnaast kunnen voorschoolse educatieprogramma's de verschillen in cognitieve en emotionele ontwikkeling tussen kinderen uit achterstandsmilieus en kinderen van hoogopgeleide ouders compenseren. Met name de taalachterstand waarmee allochtone kinderen en kinderen met laagopgeleide ouders op de basisschool komen, zou in de voorschoolse weggewerkt kunnen worden.

De algemene opvatting lijkt te zijn dat voorschoolse educatie gunstige effecten heeft en dat dit extra investeringen rechtvaardigt. Dat is evenwel een te gemakkelijke conclusie. Er is namelijk heel weinig bewijs voor de stelling dat voorschoolse educatie van invloed is op latere onderwijsprestaties.

Op verzoek van de OECD heb ik (samen met mijn collega Wim Groot) enkele jaren geleden een overzichtsstudie geschreven over de effectiviteit van voor- en vroegschoolse educatie (Groot, Maassen van den Brink et al., 2004). De eerste conclusie van deze studie was dat de effectiviteit van voorschoolse educatieprogramma's (vve, kinderopvang, peuterspeelzalen) vrijwel nooit deugdelijk onderzocht wordt. Ook in ons land ontbreekt veelal een goede evaluatie van voor- en vroegschoolse programma's. Gezien het vele geld dat aan voorschoolse educatie wordt besteed, is dat op zijn minst opmerkelijk. De tweede conclusie was dat voor- en vroegschoolse educatie alleen gunstige en langdurige effecten heeft als het van goede kwaliteit

is. Programma's van mindere kwaliteit sorteren vrijwel nooit enig effect.

De kwaliteit van voorschoolse educatie staat of valt met de kwaliteit van de onderwijzer. Dit wordt nog eens bevestigd in een recente studie van McKinsey (2007) naar de kenmerken van succesvolle onderwijssystemen ("*How the world's best-performing school systems come out on top*"). Hierin wordt onomwonden gesteld dat "... *the main driver of the variation in student learning at school is the quality of the teachers*". Landen met een goed onderwijssysteem slagen erin om de beste en meest getalenteerde jongeren te interesseren voor een baan in het onderwijs. Zij doen dat door een selectieve instroom van jongeren in de lerarenopleiding. Hierdoor kunnen minder capabele studenten worden geweerd. Selectie aan de poort verhoogt de status van de toelating tot het lerarenberoep. Landen met goed onderwijs betalen hun leraren ook goed. De kwaliteit van de onderwijzers in ons land geeft reden tot zorg. Een flink aantal eerstejaars-pabostudenten zakt voor de reken- en taaltoets. De beste kinderen uit groep acht van het basisonderwijs kunnen beter rekenen dan de gemiddelde pabostudent. Vooral de taal- en rekenvaardigheid van pabostudenten met een mbo-vooropleiding laat veel te wensen over.

Dit brengt ons bij de actuele politieke discussie over de lerensalarissen. Minister Plasterk wil ruim een miljard euro uittrekken om de salarissen in het onderwijs te verbeteren en het lerarenberoep aantrekkelijker te maken. Hierbij wordt vooral gedacht aan de onderwijzers in het basisonderwijs en de leraren in het middelbaar onderwijs.

Begeleiders in de voorschoolse educatie hebben meestal een opleiding op mbo-niveau. Juist bij voorschoolse educatie speelt kwaliteit een cruciale rol, zo toont onderzoek aan. De kwaliteit van voorschoolse educatie zou verhoogd kunnen worden door de opleidingseisen te verhogen naar hbo-niveau.

De salarissen in de voorschoolse educatie liggen nu nog op mbo-niveau. Als we de kwaliteit willen ophogen naar hbo-niveau, dan moet ook een navenant hoger salaris worden betaald. Het zou goed zijn als een deel van de een miljard voor verbetering van de arbeidsvoorwaarden in het onderwijs zou worden besteed aan de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie.

LITERATUUR

Groot, W., H. Maassen van den Brink et al. (2004) *The economics of early childhood education: a survey*. In: C. Sofer (red.) *Human capital over the life cycle*. Edgar Elgar Publishers, 15-35.

McKinsey (2007) *How the world's best-performing school systems come out on top*. Londen: McKinsey & Company.